

BÀI VIẾT SỐ 6

(Nghị luận xã hội – Bài làm ở nhà)

I – MỤC TIÊU CẦN ĐẠT

Giúp HS :

- Nắm vững cách thức làm bài văn nghị luận xã hội về một sự việc, một hiện tượng đời sống.
- Biết vận dụng những hiểu biết về nghị luận xã hội để viết đoạn văn, bài văn hoàn chỉnh.

II – NHỮNG ĐIỂM CẦN LƯU Ý

1. Về nội dung

a) Nghị luận về một sự việc, hiện tượng trong cuộc sống là một trong ba dạng đề nghị luận xã hội đã học ở SGK *Ngữ văn 12 Nâng cao*, tập một. Bên cạnh dạng đề nghị luận xã hội quen thuộc (nghị luận về một tư tưởng, đạo lí), đây là dạng đề mới. Dạy cho HS biết suy nghĩ và biết thể hiện suy nghĩ của mình trước một vấn đề (con người, hiện tượng) trong cuộc sống là một yêu cầu rất cần thiết. Khác với dạng đề nghị luận về một vấn đề tư tưởng, đạo lí, dạng đề này thường xuất phát từ một sự việc, hiện tượng có thật trong cuộc sống để yêu cầu người viết phát biểu những suy nghĩ của mình về sự việc, hiện tượng đó. Sự việc, hiện tượng nêu lên để HS bàn luận có thể tốt hoặc xấu (tích cực hoặc tiêu cực). Tốt để biểu dương, ca ngợi và xấu để phê phán, bác bỏ,... Chính dạng đề này đặt ra các vấn đề rất gần gũi, quen thuộc nhưng giàu ý nghĩa đối với cuộc sống hằng ngày của tuổi trẻ học đường. Truyền hình Việt Nam đã dành hẳn một diễn đàn *Kết nối trẻ* cho thế hệ "tuổi teen" lên tiếng, tranh luận, bày tỏ quan điểm, tư tưởng và tình cảm của mình trước nhiều vấn đề, hiện tượng trong cuộc sống. Nhà trường không thể đứng ngoài cuộc, cần trang bị và rèn luyện cho HS kiến thức và kĩ năng nghị luận để có thể nói hoặc viết thật tốt về dạng nghị luận này.

b) Theo tinh thần trên, *Bài viết số 6* nêu lên một số sự việc, hiện tượng vừa gần gũi với đời sống tuổi trẻ vừa liên quan đến những vấn đề lớn lao mà cả cộng đồng xã hội đang quan tâm. Đề 1 yêu cầu nêu suy nghĩ trước một hiện tượng thiên nhiên : hoa lá vẫn xanh tươi, vẫn vươn lên từ đất đá khô cằn. Đề 2 yêu cầu phát biểu suy nghĩ của người viết trước những nấm mồ liệt sĩ vô danh ở nghĩa trang Trường Sơn với chủ đề "Tuổi trẻ nhớ về cội nguồn". Đề 3 yêu cầu bàn về vấn đề nữ sinh nên mặc áo dài truyền thống hay đồng phục hiện đại đến trường. Đề 4 yêu cầu phát biểu suy nghĩ của người viết trước tấm gương người anh hùng thời đổi mới (hiện tượng tích cực). Đề 5 yêu cầu nêu những suy nghĩ trước nạn cháy rừng vẫn liên tiếp xảy ra (hiện tượng tiêu cực).

GV cần nắm vững tính chất và ý đồ của bài viết này để nếu tự ra đề cho *Bài viết số 6* thì phải đáp ứng được các yêu cầu về nội dung và hình thức cơ bản đã nêu.

2. Về phương pháp

Đây là bài viết ở nhà, không hạn định về thời gian, tuy vậy GV cần lưu ý HS nên tập viết theo quy định (tương đương với 2 tiết trên lớp) để tạo thói quen

hoàn thành nội dung trong một thời hạn nhất định. Đây là dạng đề mới, hay nhưng không dễ, vì thế GV cần xác định yêu cầu cho bài viết một cách phù hợp (về nội dung, độ dài,...), không yêu cầu quá cao.

III – GỢI Ý VỀ CÁCH LÀM CÁC ĐỀ VĂN

Đề 1. Hiện tượng thiên nhiên mà đề nêu lên hàm chứa nhiều ý nghĩa thật sâu sắc, gợi ra nhiều suy tưởng đẹp : Dù hoàn cảnh sống có khó khăn, khốc liệt bao nhiêu, sự sống vẫn xuất hiện, cái đẹp vẫn hiện hữu quanh ta. Đó cũng chính là tứ thơ mà Xuân Diệu có lần đã phát biểu "Sự sống chẳng bao giờ chán nản". Hiện tượng đó cũng gợi lên trong người đọc những suy tưởng về sức sống và nghị lực của con người,...

Đề ra dưới dạng mở, HS có thể nêu lên những suy tưởng khác nhau, miễn là có mối liên hệ chặt chẽ và toát ra một cách tất yếu từ hiện tượng thiên nhiên đã nêu trong đề, tránh suy diễn, thiếu căn cứ.

Đề 2. Hai điểm cần chú ý trong đề này là *liệt sĩ vô danh* và chủ đề "Tuổi trẻ nhớ về cội nguồn". Cũng là hi sinh vì Tổ quốc, cũng đều thiêng liêng, cao quý,... nhưng liệt sĩ vô danh là những người không tên tuổi, không biết quê hương, bản quán,... vì thế dường như sự hi sinh này còn lớn hơn gấp bội, gợi lên trong lòng người đọc nhiều nỗi niềm đau xót, sự tiếc thương,... Trước những nấm mồ liệt sĩ vô danh đó, người viết có thể phát biểu nhiều điều, nhưng ở đây đề yêu cầu theo chủ đề "Tuổi trẻ nhớ về cội nguồn", vì thế các ý cần tập trung vào chủ đề này. Có thể nêu ba ý chính như sau :

– Ca ngợi công lao của những liệt sĩ vô danh.

– Giới thiệu cảnh đất nước thanh bình và những thay đổi lớn lao trong cuộc sống hôm nay trong mối quan hệ với những hi sinh của thế hệ cha anh.

– Lời hứa và hành động của tuổi trẻ và của chính bản thân người viết.

Đề 3. Đề nêu lên một vấn đề rất gần gũi với tuổi trẻ học đường : nữ sinh nên mặc áo dài truyền thống hay đồng phục hiện đại đến trường. Quan điểm đồng tình hay phản đối tùy mỗi HS, nhưng nêu lên phải có lí, có cơ sở, có lập luận và giàu sức thuyết phục. Cũng có thể đưa ra một giải pháp chung, vì mỗi kiểu trang phục có một vẻ đẹp, một giá trị riêng,...

Đề 4. Tám gương hiến máu tự nguyện của gia đình ông Nguyễn Phước Bửu Thanh là tám gương về lòng vị tha, đức hi sinh, tinh thần nhân ái cao cả đáng

để cho mọi người, nhất là tuổi trẻ, ngợi ca và học tập. Bài viết cần phân tích được ý nghĩa cao đẹp đó và phê phán những người có lối sống vị kỉ, tầm thường đối lập với cách sống cao đẹp qua hiện tượng gia đình người hiến máu. Liên hệ với bản thân và rút ra bài học về cách sống thế nào là sống đẹp, sống có ích.

Đề 5. Trái với hiện tượng nêu ở Đề 4, đề văn này nêu lên một hiện tượng tiêu cực, đáng báo động qua một bản tin : hiện tượng cháy rừng. Môi trường đang bị huỷ hoại, trong đó cháy rừng do chính con người gây nên là một hiện tượng đáng phê phán. Bài viết cần nêu được vai trò và tác dụng to lớn của rừng đối với đời sống con người. Vì thế cần phê phán và ngăn chặn nạn cháy rừng đang liên tiếp xảy ra. Mỗi địa phương, gia đình và mỗi cá nhân cần có thái độ và hành động như thế nào để bảo vệ rừng ?

IV – TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Nhiều tác giả, *Vượt lên số phận*, NXB Trẻ, Thành phố Hồ Chí Minh, 2006.
- Nhiều tác giả, *Điều kì diệu từ cách nhìn cuộc sống*, NXB Trẻ, Thành phố Hồ Chí Minh, 2006.
- Nhiều tác giả, *Quà tặng cuộc sống*, NXB Trẻ, Thành phố Hồ Chí Minh, 2006.
- *Nghĩa trang Trường Sơn lung linh ánh nến*, *Vietnamnet*, 27 - 7 - 2004.
- *Rừng*, www.wikipedia.org.vn.